

Вагнерова Тетралогија
Други део: Валкира.

Мр. 3907/2

21⁵

7

Зазначено је недавно, са овога места, у чему је први део Тетралогије: Благо на дну Рајне. То беше увод пред драму, која заправо почиње са другим делом, под називом Валкира. Радећи текст, па затим партитуру за Валкиру, Вагнер је, у политичком прогонству у Швајцарској, много страдао од самоће, и често писао писма пријатељима, нарочито Листу. У писмима је казивао своја узбуђења творца, ванредно живо изражавао шта га ~~је~~ кидања и живота ^{је} ста~~ла~~ та Валкира, ~~дело потпуно~~ ~~у своме времену~~. У писму Листу из 1855-е, ^{бери} ~~писује~~ Вагнер: "Валкира је најтрагичније од свих дела која сам досада сновао". Мало касније, опет Листу: "...садржином тешки други чин Валкире закључује две важне и поразне катастрофе;...^ако се то једном буде приказивало сасвим онако како ја ^{трагично} ~~застаје~~ изазиваће у слушаоцима потресености какве се једаред доживљују...Такво што, ~~је~~ уосталом, и створено ^{је} једино за људе који могу нешто да понесу". Другом пријатељу, Ф. Прегеру, писао је Вагнер: "Прочиташ ли поново текст за Валкиру, осетићеш да је ту

изражен толики суперлатив од јада, бола и очајања, да ме је музика коју сам уз то писао, просто измoждила. Још је ^идaред не бих могао такво што створити. Наравно, кад се све доврши, дело, као урађено уметничко дело даје сасвим други утица^ек, може чак и радост изазивати^и баш оним што је чисто о-чајање стварало". Опет Листу пишући, говори Вагнер о великој сцени бога Вотана у поменутом другом чину, и каже: "Брине ме како ће то певач извести...
...Додавао сам у партитури још упутстава за извођење, али све је то недо-вољно, и остаје ми као главни задатак да једног даровитог певача и глумца уведем ја лично у све тананости мојих на^имера".

З^З је ли Вагнер, говорећи овако, негде претери-вао? Заиста, није. У Валкири се ради са самим крајњим могућностима, са бруталним проблемима земље и с поезијом ^{трагичних} висина. Овде ће бити казан неки део драмске садржине, ~~и~~ који стих из текста, (и биће отсвиран са плоча, цео трећи ~~и~~ чин Валкире) ^{и та ће бити бар до краја} ~~и та ће~~ посведоче^и мере Вагнерове: максимум је тра-
^{зачин}жио^и од себе, од оркестра, од певача, од слушаца. ^{нечего да погледу} ~~Свуда само~~ "они који могу

З^З Валкира на коју је Вагнер мислио пишући други

део Тетралогije, то је нама позната Бринхилда, кћер Вотанова; једна, и то ~~прва~~ прва од девет валкира, које су све кћери Вотанове од разних матера, ~~али~~ али ниједна Бринхилди равна. Валкире су настајале у утробама својих мајки за доба бојовних похода Вотанових; оне и јесу богиње боја и рата. Једино је Бринхилду понела ^{она}фина и мудра богиња ^{у своје време}Ерда; која је ^{по зену љубави}одвраћала Вотана од ^{Јуте врло}грамжења за благом и прстеном ^{и Јуте}и прорицала од тога зло и пропаст богова. Бринхилда је дакле и по оцу и по мајци ^{и Јуте}високих квалитета, ~~биће, и~~ трагично. ~~Умаће~~ Умаће херојску смелост Вотана, и танану душу Ерде; херојски ће грешити и испаштати, али ^ивојети тешку судбину која води у идеале. Све су валкире девојке дивних стасова и коса; божанствене амазонке које само под облацима језде на плахим коњима; ^{које}носе оружје, шлем и штит. Њихово је да по заповести Вотановој одлучују борбе, и да погину^иће сјајне јунаке носе у Валхал, врсту ратничког неба, где пали јунаци даље живе као ^{ратничка}божанства ^{и помагачи}~~и помагачи~~ ~~Вотанов~~ ^иВотанов. Кроз цео други и трећи чин Валкире, сцену наткриљују густ ^ии и немирни облаци; ^{по кима}~~и~~ пројахују валкире, појединачно или у чаробном јату; и често им преко седла лежи мртав херој, на путу свом за Валхал.

крви, проведу једну ~~ноћ~~ ^{раздужну} ноћ, и онда беже из дома Хундингова. Тај су-
срет, та ноћ, дивно певање Зигмундове заљубљене душе пролећу, и зачеће^е у Зиг-
линди великог јунака Зигфрида, то чини први чин Валкире. А драма другог чи-
на расте даље. Увређени Хундинг, ће се борити са Зигмундом; ^и то је двобој
према којем је Вотан заузео став који знамо. У том стару има један даљи
грех Вотанов, ~~п~~ ^и племенити трагички грех из љубави. Вотан зна да јунак не сме
бити штићен од богова; али ипак удеси да Зигмунд нађе у храстовину забоден^и
победни Вотанов мач, и ~~да га узме~~ ^{узме Зигмунд још} снагу да ~~ма~~ ^{мач} истргне из сива. ^и

Све то, и све друго, зна и сазна^{је} Вотанова жена Фрика,
заштитница брака и брачне верности; ~~она~~ ^{#>} стиже, како знамо, у одлучан и кобан
час. У чувеном дијалогу између ње и Вотана имамо кроз лепе и смеле Вагнерове
стихове и мисли, борбу великог ^{мушког} и малог ^{женског} принципа, ~~која ће се завршити~~ ^{Сврните се на дога} трагично,
поразом великог принципа у Вотану. ~~То~~ ^и ће бити прва велика катастрофа ~~у~~
~~чињу~~ ^и Фрика зна за браколомство над Хундингом, и за љубав између брата и
сестре. Она тражи да Вотан њој, као богињи заштитници брака, даде задовољство^и,
и да казни Зигмунда. ~~на својој Зигмунду~~ Вотан одговара: "Сматрам да није
Фрика ~~моја~~ ^и Фрика као свја "суду", којем се казњу Вотан смеје, Хундинг

За велику уредност у којој долази до Фрида
и сва остала догађаја који се одигравају у првом, недовољном
и недовољном. Фрида

света заклетва—кад везује оне што се не љубе!—Фрика виче: "Ко је то још
 доживео—да се рођени брат и сестра љубе"!—Вотан одговара: "Данас, ти си
 доживела.—И научи сад—да се сама собом успоставља ~~и~~ ствар ~~р~~—која ~~није~~^{гомила}
 никада ~~није~~^{је} бил ~~а~~.—Иако видимо, жена брани ред, морал породице, навику,
 свакидашњу правду. Мушкарац брани изузетно, проблематично, смело, идеално,
 ново. Мушкарац говори жени: "Само обично и стално разумеш ти—а што још
 никад није било—за тим тежи ~~мој~~^у ~~мој~~—Препирка иде даље. ~~Ф~~рика вређа и
~~рава~~¹⁶ Вава Вотана у поносу и храбрости; баца му у лице ~~неисправности~~^{испове}, ~~на~~^{та и}
~~наследу~~: ~~да~~ је Велзунгу Зигмунду он дао мач, и кроз мач ~~своју~~^у храброст, и плаши
 га даће тим путем људи ~~презрети~~^у и згазити богове. Вотан још једаред ~~ванред-~~^у
 но високом и смелом мишљу брани слободу самерања снага ~~и~~ каже: "Где се год
 бодро избаце снаге—ја отворено саветујем борбу." Али сетивши се ~~ми~~^и му је
 богиња Ерда пророковала; ~~и~~ ~~није~~ ~~могла~~ ~~да~~ ~~уништи~~ ~~богове~~ ~~и~~ ~~се~~ ~~не~~ ~~може~~ ~~да~~ ~~се~~ ~~сирхати~~ ~~и~~ ~~о~~
~~родити~~ ~~није~~ ~~могла~~ ~~да~~ ~~уништи~~ ~~богове~~ ~~и~~ ~~се~~ ~~не~~ ~~може~~ ~~да~~ ~~се~~ ~~сирхати~~ ~~и~~ ~~о~~
~~и~~ Фрики што је тражила. Кад Фрика оде, Брунхилда ~~је~~ добила нову заповест:
 да Зигмунд у двобоју падне. ~~Брунхилда~~^{Она} се опире, јер зна да Вотан воли ~~Зиг~~
~~и~~ ~~примишљен~~ од Фрике; и знајући за све своје непријатеље и ~~своје~~ ~~војске~~ "слуге",
 Вотан се и ~~оде~~ и ~~заповеда~~, ~~и~~ ~~своје~~ ~~у~~ ~~век~~, ~~обета~~

Валхунга

~~Зигмунда~~ а са оцем својим воли га и она; али гњев-
 ни Вотан је ^{сробо} ~~отера~~ претећи јој ~~у казном~~ ^{у другом чину - Сатанас, а у 3-} казном. Закључена смрт ^{Сигфридова} ~~Зигфридова~~,
^{то је} ~~биће~~ друга катастрофа ~~и трећа~~ ^{бола и суз, и у њој} раздор између оца и кћери
 који су ~~једна~~ једна душа, ~~раздору~~ ^{раздору} семе за старховите пропасти њих
 обоје.

~~Трећи чин~~ ^{онај који ћете чути} Трећи чин ^{на} ~~онај који ћете чути~~
 и као музику и певање ^и обориће бескрајне јаде ^{на} Вотана и ^и Бринхилду; али кроз
 поезију и чар сцена са валкирама. Осам валкира ^{су} на окупу при врху ^{једног}
 стеновитог ^а брда. У даљини се види таман облак ^{та османулају, али се} пун претње. Валкире ^и нес-
 ташно шале између себе и са својим коњма. Смеј њихов је право дробно сре-
 бро у музици. Чућете га, једаре ^{у тако израженим у мржњи,} и никад више. ~~Чућете~~ ^и чућете и чудесан дозив
 валкира ^{пролази кроз} ~~којотихо~~ који када год дође, ~~оркестар~~ ^{оркестар} и душе слушаца ^{Као} ~~како~~

~~Знато~~ ^{Вагнерова} је рецимо из ^{дозиве и крике кроз ваву и вину} Холанђанина луталице да је Вагнер имао ванредних интуи-
 ција за те ~~који~~ ^{који} су музички сигнали душа, и трубни јеци карактера. Ва-
 кире, причајући, питају се ^и Бринхилд. Оне знају, наравно, ^{за} ~~двобо~~ ^{и зато} оче-
 кују ^{неистинито} Бринхилдин повратак; ^{уостаном,} без ње не смеју ~~пред~~ ^{пред} Вотана. ~~Одједаред~~
^{није} ~~затопљена~~ ^{није} ~~која~~ ^{која} ~~де~~ ^{де} ~~крика~~ ^{крика} ~~кевала~~ ^{кевала}.

прести, на потсмех сви^и који је виде. Затим^{Вотан} растерује ужаснуте валкире и остаје сам са Бринхилдом. ~~Врцем~~^{у чему} ~~је~~ раздире бол, јер ~~ето~~^{он се раскидаје од}

~~најмилијег~~
~~што је онда био сунчава, да је јунак, он је био јунак, да~~ Вотан је^и по дру-

ги пут у великој сцени: он јаучући, понекад скоро ричући исповеда ~~и~~

~~једном од бога да је~~ у чему је несрећни удес богова; и признаје да ~~је~~^{једну}
~~богу само још има:~~
~~је сва воља у томе да:~~ "у рушевинама своја света — заврши^и своју тугу". —

~~Бринхилда~~^{мисли} моли оца^{само} да спречи ~~да~~ долазак до ње човеку ма какву, не-
достојну, ~~и~~ нејунаку; моли да^{Вотан} око ње ~~пусти огањ и разбу~~^{распа} огањ, како би

задатак проћи кроз ватру јамчио да ће га извршити само велики јунак. Вотан

осећа у кћери^{са} свој понос и храброст; грли је ~~и~~ потресен; и опрашпа се
~~од ње~~^{регна:}

"Збогом, дивно дете, — мог срца поносе свети — збогом, збогом, збогом!" —

Пољуби је у обе очи, пренесе тиме у^{губи} сан, положи по стени и покрије великим

штитом валкире. Доз^{ва} онда бога Логеа, коме је^{како знамо} ~~и~~^{раније} одузето

својство да се претвара у пламен; ~~враћа~~^{ка} му ~~и~~^{што објашњава!} око успаване Бринхилде

~~затим~~^{затим} страшни зидови.

Сад ће почети музика која је Вагнера измощава^{ла}

Казанце како те и Гана Јуна. Њеке у одбесноу мило
чеш. Мило се у једном језу одбесноа поје као милова,
ао ирануе год у једном некои језу одбесноа не јује.
Њеке како се одбесноа бече и одбесноа убоје у
одбесноа

~~и које ће и нао потражити. Чућете у оркестру како се поједини инструменти~~
~~уподоб~~ као врео метални лив. Чућете стихијске игре. ~~Како~~ Као кад ветар
груне у кишу и распршти капљице, тако Вотанов челични високи бас распрштава
ромињање ситних, финих гушица валкира. Обратно, као росица се сасипају упла-
шене молбе валкира у громовито уклињање разгњевљеног и несрећног бога. Не
мора човек ^{рекло је се} Валкиру гледати, ни тек ^{са} јој знати: сву психологију својих ју-
нака Вагнер ~~је остварио~~ ^{сада доде} остварује кроз орган за певање савршених певача.
Разумећете ^{зашто} ^{зашто} је толико бринуо: да ли ће моћи ^{испевају} ^{све} све, мисли
осећаје, психологију. Божанске сразмере је тражио Вагнер од гласова, и нала-
зио их је, и налази их. Јер за све има међ људма јунак, само ако има онај
ко божанске задатке ^{поставља} ^{поставља}. Слушајте Бринхилду: то иде у мушке дубине ^и ^{гласа,}
у највише сопранске висине. Или то, или ништа! Иначе нама Бринхилде, у којој,
у жени, живи и сав велики Вотан. Па онда опет оркестар испуни ^{сав} ~~сав~~ простор
до звезда. Вагнер извлачи музичке позадине као стене, ~~као~~ као зидине, да
има ^{од сега} ^{се одуја и} да ^{Вотановина поз} ~~Вотановина поз~~ одјекује ~~Вотановина~~ Вотанова. Пред крај, кад ће у тра-
гичном загрљају да се опросте отац и ~~Вотан~~ ^{Вотан} обратите пажњу како улазе у

оркестар чела, тамни, дубоки јеци инструмената који имају све од човечјих
груди. ^{даскапа је.} Дивна Бринхилда не ~~постоји~~ ^{ма} више, Вотан, као махнит, копљем обележава

круг ватре, ~~и~~ крикне последњу своју боговску ~~поруку~~ ^{поруку} "Ко се врха
овога копља боји — никада ~~ва~~ ^{отак} ~~ову~~ ^{аз} прићи неће"; и сам ~~прође кроз~~ ^{онда кроз у} ~~ста~~ ^{пламен, и}

~~и~~ ^и облаке. ^{иселаци} [Сравнили смо ~~једаред~~ Вагнера са ваљањем и брујањем океана. После
Валкире, слободно нам је ~~рече~~ ^{рече} да је и он божанским кроком огањ пролазио
док је то дело стварао. Ватрама је мислио и маштао, живом ватром у голим
рукама писао. Све букти, и пред ту музику ^{оркестра} ~~могу~~ ^{они који су} ~~само~~ ^{јед} како
рече Вагнер, ["] у стању да нешто понесу. ["]

и сирота сиротица

О опомени и та да годе: